

آورۇپادا دىمۇكراتىك ۋە لايىق يىنى بىر دۆولت Avrupada Demokratik, layiq yeni bir dövlət

بىرلى يىنىدە البانيا ايله قارىشماسىن دىئە ابى قۇماش اوستونىدە
آلتى آغ اۆلدۇز ۋە كۆسۈوانىن خارىتاسى بۇلۇنۇر.
كۆسۈۋۇنۇن نۇفۇزى اىكى مىليۇن ۲۰۰ مېن نىفردىر. بوزدە
دۇخسانى البانىيلىدىر. اۇرادا سىرب، تورك، بۇشناكلار
كىمى آزىنلىقلاردا واردىر. پاراسى ايسە اۇيرۇدۇر.

اقلیم ۋە جغرافىيىسى
كۆسۈۋۇ ۱۰،۹۱۲ كىلۇمىتر مەرب اراضىيە، ۲ مىليۇن ۲۰۰
مېن نىف نۇفۇزۇ واردىر. شىمالغىرىبىندە قاراداغ، قۇزى ۋە
شرقىندە سىربىستان، گونىي يىنىدە مقدونىيە، ۋە گونىي غرىبىندە
البانيا بىر ايلير. ان بۆيۈك اۆتۇراق مەركىزى كۆسۈۋوانىن
پایتىخى اۆلان پرىشتىنادىر.

كۆسۈۋوانىن ھاۋاسى قاراسالدىر قىشلارى سۇيۇق ۋە قار-
باغىشلىر. بازىلارى ايسە ايسى ۋە قۇرۇلۇقۇدۇر. كۆسۈۋوانىن
تۇپراقلىرى نىن بۆيۈك حىصە سى داغلىقىدىر. مقدونىيە
سرحىدى بۇيۇنجا سار داغلىرى اۆزاتماقداىر. بۇرادا قىش
تۇپراقلىرى ايسىرتاخىتە - زوپولداق اۇچماغا گىلىرلر. كۆزۈۋۇ
داغلىرى چۇخ يوكسك ۋە دىك ياماجلاردا صاحىبىدىر.
۲۶۵۷ مېتر اۇچالىغى ايله جىئوگرافىكا كۆسۈۋوانىن ان يوكسك
داغىدىر. بۇ داغىن يوكسك ياماجلاردا درىنىكا،
كارالئوا اۆتۇرۇم مەركىزلىرى واردىر.

كۆسۈۋوانىن گونىي غرىبىدە البانيا آلپلارى اۆزاتماقداىر.
قۇزىيىدە ايسە قۇبايق داغلىرى واردىر.

دىل
البانيا ۋە مقدونىيە ايله قۇنشۇ اۆلان كۆسۈۋوانىن رەسمى
دىللىرى البان ۋە سىرب دىللىرىدىر. (كۆسۈۋوانىن بوزدە ۹۰ نى
البان، بوزدە بىشى سىربلر باشاماقداىر.) اىكى رەسمى دىلن
اۆلماسى نىن سىبى كۆسۈۋۇ سىربلرنى، بىرلىشمىش مىللەتلر
تەشكىلاتى تەرىپىندەن خىسۇسى آزىنلىق اىستاتۇسۇ
ۋىرلىمىشلىرى. ۱۹۸۹ نىچى ايله قەدەر رەسمى دىل اۆلاراق قۇل
اىدىلن توركچە، كۆسۈۋوانىن بىللى بۆلگىلرنىدە
دانىشلىماقداىر. سۇن اۆلاراق گىلان شەرى ايله بىرلىككە
كۆسۈۋوانىن دۇرد شەرىدە تورك دىلى رەسمى دىل اعلان
اىتلىمىشلىرى.

سىياسى قۇرۇلۇشۇ
قاراداغىدا مستقىل اۆلماسى ايله بۆيۈك بۇگۇسلاۋىيا خىيالى
سادە ۋىر رۇبايا دۇنۇشمۇش، ۋە ۲۰۰۲ نىچى ايلدە ن رەسمى
بۇگۇسلاۋىيا فئدرال جىمەھۇرىيىتى ۋارلىغىنى ايتىرمىشلىرى،
غۇير رەسمى ۋارلىغىندا الدن ۋىرلىمىشلىرى.

كۆسۈۋوانىن مستقىللى يىنى تانىمايان. اۆلكە لىر بۇنانىستان،
سىربىستان، اۇرسىيە، ايسپانىيادىر
كۆسۈۋوانىن تانىمايچاق اۆلكە لىر بىرلىشمىش مىللەتلر
تەشكىلاتىداكى ۱۰۳ اۆلكە اۆلچاقداىر.

كۆسۈۋۇ كىچىمىشە آلمان ۋە ۋىيىنتام كىمى، بۇگۇن
كۇرە ۋە آذە رىباچان كىمى پارچالانمىش بىر اۆلكە دىر گە
جككە. آلبانلار بىرلىشمك ايسىتە يىر. بۇنۇن قارشى سىندا
بۇزنىيا حرسك فئدراسسىيۇنۇن بوزدە ۴۹ نۇ سىربىيلىر
اۆلۇشلۇران سىربلردە سىرب جىمەھۇرىيىتى ايله بىرلىشمك
ايسىتەيىنى ايرىلى سورەجككە. كۆسۈۋوانىن پارلئامنتۇ سۇندا
تورك دىمۇكراتىك پارتىيىنى تەمىل ائدە ن مىللەت ۋىكىللىرى
واردىر.

كۆسۈۋوانىن تارىخى
رۇم اىمپىراتۇرلۇغۇ زامانىدا كۆسۋوانىن آدى داردحانبا
ايدى. بۇ گونىدە كۆسۋوادا داردانلار عابىد بىر چۇخ
تارىخى قالىنتى گۆرمك مومكۇندۇر. كۆسۋوادا باشابان
اردى ۳. نىچى بايراقدا (صىفە ۵۵)

بىر گۆستىرىش اۆلچاغىندا قۇرۇلار.

فلسىفلىلر عرافاتا عابىد اۆلان تەشكىلاتى كۆسۈۋا كىمى
بوزدە اۆز ايسىتقلايىتىمىزى اعلان ائتمەلى يىك دىمىشلىرى.
كۆسۈۋوانىن ايسىتقلايىتى ايله علاقلدار اىنگىلىستانىن
شۇنلانە ابالىتىن محلى حۆكۇمىتىن باشچىسى آلكس
مالمۇند اۆز اۆلكىسىن اىنگىلىستاندان مستقىللى يىنى
ايسىتمىشلىرى.

كۆسۈۋوانىن ۲،۲ مىليۇن نۇفۇزۇ واردىر، اۆلانلر ۱۲۰ مېن
نفرى سىربلى، فالانلر اىسە آلبانىلار دىرلر.

مستقىل كۆسۈۋوانىن دۆولت باشچىسى ھاشىم تاجى ۳۹
ياشىنداىر. اۇ گىنج ياشلارداىن دان مستمككچى - شۇۋونىست
سىربلرن اۆز دۇسۇنا قارشى سىلاھلى ساۋاشمىشلىرى. اۇ
۱۹۸۲ - نىچى ايلدە پرىشتىنا اۆنوتسىيەسىندە تارىخ ۋە فلسفە
قۇرتارىب، سۇنددە مىللەتلر آراسى علاقه لىر حاقددا
آراشلىرمالارداىن سۇنرا كۆسۈۋوادا **كۆسۈۋۇ خاللق**
حركاتى فېرقە سىنى، قۇرمۇشۇر. اۇ چىشىدلى اۆلكە لىر
آراسىندا پارچالانان آلبانىلار بىر بايراق ائسىندا
بىرلىشمەسە ايتىن بۇ مقصد اۇغۇندا بۇگۇندە خىدمەت
اىتمككە دىر.

۱۹۹۳ - نىچى ايلدە (UÇK) كۆسۈۋا قۇرۇلۇشۇ اۆز دۇسۇ
قۇرۇلۇدا ھاشى تاجى دا بۇ قۇرۇما قاتىلىپ ۋە ۳۰ ياشىندا
اۇنۇن رەھبىرى يىنى اوزىرەنە گۆتۇرمۇشۇدۇر.

۱۹۹۸ - ۱۹۹۷ نىچى ايللر اۆنلر ايسىتقلايىت اۋچون
سىلاھلى ساۋاشا باشلادىقددا، اىبراھىم يۇقۇۋىچ كۆسۈۋوانىن
بىرلى دۆولت باشچىسى بۇ ھەدەف دىمۇكراتىك بۇلۇرلا
چانماق ايسىتىدىرى. ھاشىم تاجى اۇنۇن بۇلۇنۇ تۇمدايغىندا
تشرۇرىست اۆلاراق تىقىد ائدىلىرىدى. سىرب شۇۋونىستلىرى
تەرىپىندەن آختارىلىردى. سىلاھلى مۇبارىزەن سۇنۇندا كىچىن
بۇ دۇققۇز ايلدە اۇ سىلاھىنى سىياسى سىلاھلا دىيىشەرەك،
۱۰۰ اۆلكەنن حىمايىسىنى قازنماي باچارمىشلىرى. سىچىگىلر
نىچىسىندە نەھات بۆيۈك آلبانىيىن كۆسۈۋا ابالىتىن
ايسىتقلايىتىنى تامىن ائتمىشلىرى. اىندى كۆسۈۋۇ اۆرۇپا
بىرلىمىسى نىن عىمرو اۆلان لايىك، دىمۇكراتىك بىر
دۆولتلىرى. گەلەجك ايللردە حىتمن كى، آلبانىيا ايله
كۆسۈۋوانىن تىكرار بىرلىشمەسى تارىخى بىر ضرۇرت ۋە
اۆلۇشۇمۇدۇر (پىرۇچىس دىر).

كۆسۈۋا (آلبانجا: كۆسۋا، كۆسۈۋۇ،) بالكانلاردا
سىربىستان، قاراداغ، مقدونىيە، ۋە البانىيا دۆولتلىرى ايله
سرحدىلىرى واردىر. جىمەھۇرىيەت اۋسۇلى ايله اىدارە اۆلۇنۇر.
۱۹۹۹ ايلىندە ن ۲۰۰۸ نىچى ايله قەدەر بىرلىشمىش مىللەتلر
تەشكىلاتى نىن اىدارە سىندە اۆلان كۆسۈۋۇ ۲۰۰۸ نىچى ايلى
نن فئورىيە آبى نىن ۱۷ سىندە ساعات ۱۶،۳۹ تارىخىندە اۆز
مستقىللى يىنى اعلان ائتىدى ۋە دۇنيانىن سۇن مستقىل صىفتى
قاراداغدان كۆسۋوايا كىچىدى. بۇ اۆلكە نى توركىيە باشدا
اۆلماقلا آمىرىكا بىرلىشمىش دۆولتلىرى ۋە چۇخ سايبىدا
اۆرۇپا بىرلى بى عىمرولى تەرىپىندە ن رەسمى تانىمىشلىرى.

سىربىستان ۋە اۆرۇسلار بۇ مستقىللى بى رەسمى تانىمايباراق
اۆرانى سىربىستانىن خۇدەمۇختار بۆلگە سى گۆرۇرلر.
كۆسۈۋوانىن مىللى بايراغى ھامان آلبانىيىن بايراغى دىر.
چونكى بىر مىللىتن اىكى بايراغى اۆلا بىلەم ز. آما كىچىچى
اۆلاراق اۆلاراق دۆولت مۇسىسە لىرى اۋچون ۋە اۆرۇپا

تانىماق اۋچون باسقى اۇيقۇلادىغىنى ايدە ائتىدى.

۱۹۹۰ - نىچى ايللردە شۇۋونىست سىربلر بۇگۇسلاۋىيادا
باشابان مىللەتلر گورمەزلىككەن گەلەرەك فارس
شۇۋونىستلىرى كىمى بۆيۈك سىربىستان سىياسىتىنى اىچرا
اىتمك اۋچون سىربلرن پىرۇيىتىنى مېلۇشۇچىن گۆستىرىشى
ايله باشقا مىللەتلرن تۇپراقلىرىدا بىرلى اھالىنى رەسمى شكىلدە
كوتلەمى اۆلاراق گەلەلمەيىپ، اۆنلارنى اۆز آنا
تۇپراقلىرىدا سورگۇن ائتىپ. بۇ اراضىلار سىربلدىر مەيە
قالخىدلار. طبعى اۆلاراق بۇ سىاست كۆمۇنىست رۇيىمى
دۆولتدە باشلامىشلىرى. بۇ مىللەتلرن تۇپراقلىرىدا گەت - گەت
سىربلرن بىرلىشمەككە بۇ اراضىلردە بىرلى اھالىنى
سىخىشىدىر ماغا، آزىنلىق دۇرۇمۇندا دوشورولمەلرە
چالغىشلىرىدى. مېلۇشۇچى سىربلرن بۇ ايرىقچىلىق ۋە
شۇۋونىست سىياسىتىنى آچىق ۋە ھىتلىق ساياغى چۆزمەيە
قالغىپ، عومۇمى قتل - عاملاردا ۋە ھىتلىق ساياغى اۆلۇم
كامپلارنى سىياسىتە سۇن قۇيماق اۋچون آمىرىكا باشدا
اۆلماقلا ناتۇ عىسگىرى پاكىتى بۇ اۆلكىيە مۇداخىلە ائتمك
مجبۇرىيىتىدە قالدى. بۇ سۇي قىرىملاردا سۇن قۇيۇلدى. ۋە
مېلۇشۇچى ايسە بىن الخالق محكمەيە جلب ائدىلدى. ۋە اۇرادا
دۇسداقدا دۇنياسىنى دىيىشلىدى. اۇدا تارىخىدە جىنايەت ايشلە
مىش ھىتلىق، مۇسۇلۇنى، فېرانكۇ، پاپلۇت، شاه، خىمىنى
ۋە ھامىدى ئۇدلار لىن جىرگىسەنە قارىشلىرى.

اىندى كۆسۈۋادا اىنسانلار لىن چۇخۇنۇلۇغۇ اۆرۇپا بىرلىمىنى
نظارەنى ائتىنداىر. ۋە بۇ ۋىظىفەنن مەسۇلۇ ۲۳ باشلى
ھۆلەندىل پىتىر مابىت دىر. بۇ كۆسۈۋا پارلئامنتۇ سۇندان
چىيخان باسالارنى (قانۇنلارنى) تايىد باخۇد رە ائتمە
صلاھىيىتە مالىككە. اۆرۇپا تەرىپىدە ن تام ااختىياردىر. حىنا
اۇ مەسۇل ادملارنى ايشىدن اۆز ائقلاشلىرىما، سىچىمە،
محكمەيە ۋەرمە حاقددا واردىر. اۇ اصلىندە آمىرىكالى اۆلسا
اۆرۇپا بىرلىمىنى كۆسۈۋادا نەمىندەسىدىر. كۆسۈۋوانىن مالى
مستلەرنى آمىرىكالىلار، اۆرۇپا بىرلىمى ۋە بىر پارا فئاندا ۋە
سۇويس كىمى اۆلكلر عەھدىلرنە گۆتۇرمۇشلىر. بۇنلارلا
باناشى بىر اۆرۇدۇ فرانسۇ ژىئەرنىن باشچىلىغىندا اۆرانىن
ايسىتقلايىتىنى تىمىن ائدەجككە. كۆسۈۋوانىن حىقۇقى
دۆولتى ۱۲،۰۰۰ نفر محلى پۇلىسى ۋە ۱۴۰۰ نفرلىك اىتالىيا،
فرانسۇ، ۋە لئەيستانلى پۇلىسى اۆلچاقداىر. بىر چۇخ اۆرۇپا
حىقۇقچۇلارنى، قاضىلار، محكمە لىر ۋە مۇشاۋىرلرن
دىمۇكراتىك تۇپلۇمۇ بارانماقدا كۆسۈۋوانلار باردىمىچى
اۆلچاقلار. بونۇن بۇ ايشلرن گۆرولمەسى ۋە كۆسۈۋا حۆ
كۆمىنىن اۆز اباغى اوستونىدە دۇرماسى اۋچون مىليادلارچا
پارا خارجاناچاقداىر. اۆرۇپالىلار گۆرە آنجاق بۇ شكىلدە
بالكانلاردا اىنىيى ساغلاماق مومكۇندۇر.

اۆرۇپا بىرلىمى اۆلكلرنىدەن ۱۷-سى بۇ اۆلكىنى رەسمى تانىما
قارارىنا گەلەشلىر. آمىرىكادان سۇنرا اۆرۇپادا اىلك كۆسۈۋوانى
تانىيان اۆلكە فرانسۇ، اۇنۇن آزدىندان اىنگىلىستان، اىتالىيا
آلمان ۋە لئەيستان اۆلمۇشۇدۇر. بۇ اۆرۇپا بىرلى بى اۋچون بىر
ظفر سايبلا بىلەر.

بۇ اۆلكە نى رەسمى تانىماقدان بۇنۇن قاچىران اۆلكلر ايسپانيا
، بۇنان قىرىس بۇنانلىلارنى، رۇمانى ۋە ايسلۇۋاكى
اۆلمۇشۇدۇر. چونكى بۇ اۆلكلرن خىدۇدلارنى داخلىيندە اۆز
مىللى حاقلارنى اۇغۇندا مۇبارىزە باھارن مىللەتلر واردىر. بۇ
ايسىتقلايى تانىماق بۇ اۆلكلرن داخلىيندە باشابان مىللەتلرە